

Till finansutskottet

Genom beslut den 25 oktober 1972 har finansutskottet hemställt att trafikutskottet avger yttrande över motionen 1972: 1721 av herr Bohman m. fl. (m) såvitt avser yrkandet att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att möjliggöra byggandet av speciella trafikleder genom enskilda entreprenörer och finansierade med avgifter samt motionen 1972: 1723 av herr Helén m. fl. (fp) såvitt avser yrkandena att riksdagen beslutar att på tilläggsstat anslå erforderliga medel för drift av statliga, kommunala och enskilda vägar och att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att de av statens järnvägar planerade investeringarna prövas med förtur för att så långt möjligt tidigarelägga igångsättningen.

Finansutskottet har vidare — genom beslut den 9 november 1972 — hemställt om trafikutskottets yttrande över propositionen 1972: 125, bil. 4 jämte eventuella motioner.

Med anledning härav får trafikutskottet anföra följande.

Vad först beträffar yrkandet i motionen 1972: 1721 vill utskottet framhålla att förslag om *avgiftsfinansierade trafikleder* under en lång rad av år prövats och avvisats av riksdagen. Så skedde senast under riksdagens vårsession (TU 1972: 1, s. 16—17, rskr 1972: 64). Under hänvisning till vad utskottet därvid anförde avstyrks även det nu aktuella motionsyrkandet.

Beträffande yrkandet i motionen 1972: 1723 om ytterligare anslagsmedel för *drift av statliga, kommunala och enskilda vägar* kan utskottet i och för sig vitsorda behovet av ytterligare anslagsmedel för dessa ändamål. I bilaga 9 till propositionen 1972: 125 har emellertid Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa dels till Sysselsättningsskapande åtgärder för arbetslösa ett reservationsanslag av 645 000 000 kr., varav förslagsvis 225 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen, dels till Särskilda åtgärder för arbetsanpassning ett reservationsanslag av 320 000 000 kr., varav förslagsvis 75 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. Ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag i dessa delar synes också innebära ett tillgodoseende av syftet med motionärernas yrkande.

I anledning av den i sistnämnda motion upptagna frågan om *prövning med förtur* av de i SJ:s *petita* redovisade investeringsobjekten må framhållas att den beredning härav som naturligen måste ske f. n. pågår inom Kungl. Maj:ts kansli. Vidare må erinras om den anslagsteknik som tillämpas bl. a. på detta område och som innebär att på resp. kollektivanslag utöver ramen en marginal om ca 10 procent beräknas just

för att möjliggöra en av främst konjunkturmässiga skäl påkallad höjning av medelsförbrukningen under löpande budgetår.

Under hänvisning till det anförda och då utskottet även eljest förutsätter att investeringsplaneringen inom SJ är sådan att i mån av sysselsättningsbehov tidigareläggning av arbeten i tillräcklig omfattning kan ske synes motionsyrkandet inte böra påkalla någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I bilaga 4 till propositionen 1972: 125 föreslås att riksdagen på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 dels till Posthus m. m. anvisar ett investeringsanslag av 3 000 000 kr., dels till Byggnadsarbeten för meteorologiska observationsstationer m. m. ett investeringsanslag av 400 000 kr. De sålunda föreslagna medelsanvisningarna tillstyrks av utskottet.

Stockholm den 22 november 1972

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lindahl (s), Lothigius (m), Hjorth (s), Persson i Heden (c), Hugosson (s), Sellgren (fp), Rosqvist (s), Håkansson (c), Lindberg (s), Clarkson (m), Magnusson i Kristinchamn (vpk) och Karlsson i Malung (s).

Avvikande meningar

1. beträffande *avgiftsfinansierade trafikleder* av herrar Lothigius (m) och Clarkson (m) som ansett att den del av utskottets yttrande på s. 1 som börjar med "Vad först" och slutar med "aktuella motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

"Avgiftsfinansierade trafikleder byggda av enskilda företag skulle kunna ge en betydande sysselsättningsstimulans utan att fördenskull anstränga statskassan. Byggande av sådana leder bidrar till en förbättrad transportkapacitet, minskad arbetslöshet och ökad effektivitet inom hela samhällsekonomin, vilket i sin tur tillför såväl kommuner som staten ökade inkomster. Samtidigt minskar kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken. Ett system med avgiftsfinansiering efter de principer som ligger till grund för motionärernas yrkanden skulle stimulera enskilda företag eller konsortier att genom utnyttjande av svensk eller utländsk kapitalmarknad igångsätta arbeten av denna karaktär. Även om införandet av det system varom här är fråga bör ses ur ett mera långsiktigt perspektiv kommer sålunda ett omedelbart beslut härom att ge berörda företag möjligheter att behålla den arbetskraft som nu finns tillgänglig och annars skulle friställas. Åtgärder i det av motionärerna angivna syftet bör därför vidtas."

2. beträffande ytterligare anslagsmedel för *drift av statliga, kommunala och enskilda vägar* samt *prövning med förtur* om SJ:s investeringsobjekt av herrar Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (c), Lothigius (m), Persson i Heden (c), Sellgren (fp), Håkansson (c) och Clarkson (m) som ansett att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar med "Beträffande yrkandet" och på s. 2 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

"Beträffande berörda yrkanden i motionen 1972: 1723 vill utskottet understryka att ytterligare medel till underhåll av vägnätet är ytterst angelägna. Det nuvarande tillståndet med en fortgående kapitalförstöring på grund av otillräckligt underhåll av vägarna borde ha lett till att den verksamheten starkare expanderat för att öka sysselsättningstillfällena. Inte minst eftersläpningen av upprustningen av enskilda vägar hade bort föranleda ökade anslag. Inför den stundande vintern med befarad fortsatt hög arbetslöshet är det viktigt att ytterligare medel tilldelas vägsektorn för att därigenom skapa fler arbeten.

Detsamma gäller järnvägstrafiken. Den långa rad av angelägna investeringsprojekt som SJ redovisar i sina petita bör prövas med förtur inom departementet för att så långt möjligt tidigarelägga igångsättningen. Det gäller såväl om- och nybyggnad av järnvägslinjer som diverse husbyggnader och säkerhetsanordningar utefter järnvägarna etc.

Under hänvisning till det anförda finner utskottet motionärernas yrkanden böra tillstyrkas."

Särskilt yttrande

beträffande *avgiftsfinansierade trafikleder* av herrar Gustafson i Göteborg (fp) och Sellgren (fp) som anförde:

"Som framgår av betänkandet TU 1972: 1 anser vi att man försöksvis bör kunna pröva avgiftsfinansiering av större broar och sammanhängande motorvägssträckor. Vi avser också att i lämpligt sammanhang på nytt aktualisera denna fråga."

